

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРИЛИГИ
НИЗОМИЙ НОМИДАГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ**

**МАЛАКАВИЙ ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТИНИ
ТАШКИЛ ЭТИШ МЕТОДИКАСИ**

Тошкент 2005

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРИЛИГИ**

**НИЗОМИЙ НОМИДАГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ**

**МАЛАКАВИЙ ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТИНИ
ТАШКИЛ ЭТИШ МЕТОДИКАСИ**

(Мактабгача ва оилавий таълим бўлими талабалари учун қўлланма)

Тошкент 2005

АННОТАЦИЯ

Педагогик амалиёт – кадрлар тайёрлаш сифатини оширишда муҳим аҳамият касб этади.

Ушбу қўлланмада – педагогик амалиётнинг дастури, турлари, босқичлари, амалиётнинг мақсади, вазифалари ва уни ўтказиш методикаси, амалиёт жараёнида олиб бориладиган маънавий-маърифий ишларининг мазмуни, услубий тавсиялар ўз ифодасини топган. Мазкур методик қўлланма мактабгача ва оилавий таълим йўналиши талабалари ва педагогик амалиёт раҳбарлари учун мўлжалланган.

Тузувчи: катта ўқитувчи Ш.К.Ташпулатова

Такризчилар: профессор О.У.Хасанбаева
Университет педагогик амалий раҳбари
Юлдашева М.

Маъсул муҳаррир:

Ўқув қўлланмаси Низомий номидаги ТДПУ илмий кенгашининг ва 2005 йил «__»
_____ сонли қарори билан нашрга тавсия этилган.

© Низамий номидаги Тошкент давлат педагогика университет

КИРИШ

Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисидаги қонуни» ва «Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури»да педагогик кадрлар тайёрлаш тизими ишини тубдан янгилаш вазифаси қўйилади. Унда: «Ўзларининг касб-кор кўникмалари ва муаллимлик маҳоратларини доимо такомиллаштириб боришлари лозим» дейилади. Кадрлар тайёрлашнинг назарий-амалий жиҳатлари ва унинг моҳияти Республикамиз Президенти И.А.Каримов асарларида тўлақонли ёритиб берилган. «Кадрлар тайёрлашнинг сифати, эркин фикрловчи шахс – фуқарони камол топтириш эртага синфхоналар ва аудиторияларда кимлар дарс ва сабоқ беришига боғлиқ» дейилади.

Ўзбекистон Республикаси Мактабгача таълим концепцияси ва Низомида ҳам педагогик ходимлар тайёрлашга катта эътибор қаратилиб, мактабгача таълим бўйича янгича фикрлай оладиган, халқ педагогикасининг улкан тажрибаси, миллий анъана, кадриятларни, халқ ижодиётининг бой меросларидан бола тарбиясида қўллай оладиган ходимлар тайёрлаш масаласи алоҳида ўрин эгаллайди.

Бу масалалар мактабгача таълим муассасалари ва педагогик коллежларда таълим-тарбиявий ишларни ранг-баранг, янгича йўналишда ташкил этилиши тақозо этади.

Педагогика Олий ўқув юртларида ўтказиладиган малакавий педагогик амалиёти таълим тизимининг энг муҳим босқичи ҳисобланади. Университет фаолиятининг асосий принципи бўлган ўқишни – ишлаб чиқариш амалиёти билан қўшиб олиб борилиши, амалда ҳал этишни қулай имконини яратади.

Малакавий педагогик амалиёт даврида талаба ижтимоий-сиёсий, педагогика, рухшунослик ва махсус методикалар юзасидан ўзлаштирган билимларига мувофиқ, мактабгача таълим муассасалари ва педагогика коллеждаги таълим-тарбиявий, ўқув ишлари билан боғлиқ фаолиятида иштирок этиши туфайли, педагогик кўникма ва малакаларни эгаллаб боради, айтилиш вақтида ўзининг педагогик фаолияти қай даражада лойиқлигини, қобилиятини синовдан ўтказиши.

- Педагогик амалиёт даврида бўлажак тарбиячи - ўқитувчи – Мактабгача таълим муассасаларида таълим тарбиявий ишларни режалаштириш ва ўтказиш, мактабгача ёшдаги болалар ва уларнинг ота-оналари билан бола тарбияси муаммоли масалаларни ҳал этиш;

- мактабгача таълим муассасаси ишини ҳар томонлама ўрганиш ва таҳлил қилиш;

- турли мазмундаги методик иш шакллари кузатиш, ўрганиш, таҳлил қилиш;

- педагогик коллежда мактабгача педагогика психология ва махсус методикалардан дарс бера олиш;

- педагогика коллежида таълим-тарбиявий, маънавий-маърифий ишларни мустақил ташкил этиш;

- талабаларнинг мустақил фаолиятларини ташкил эта олиш малакалари шаклланади.

Малакавий амалиётининг йўналиши ва мазмуни ўқув режасига мувофиқ мураккаблашиб, такомиллашиб боради.

Мактабгача таълим йўналиши бўйича III курснинг 6-семестрида ва IV курснинг 8 сесмestrла 14 ҳафталик амалиёти турларига ажратилади. Педагогик амалиётининг мақсад ва вазифаларига кўра қуйидаги турлари мавжуд.

I. Ёзги педагогик амалиёт III курсда 6 семестр якунида ўтказилади. Бу ўқиш жараёнидан ажралган ҳолда ўтказилади. Бу амалиёт тури – бўлажак мактабгача таълим ходимларини педагогик ихтиомига тайёрлашнинг бошланғич қадами сифатида асосан таълим-тарбия жараёнини ташкил қилишни кузатиш, синаб кўриш, ўрганишни ўз олдига мақсад қилиб қўяди.

II. Малакавий педагогик амалиёт IV курсда 14 ҳафта давом этиб, у куйидаги босқичларда ташкил этилади.

- 1) Мактабгача таълим муассасаларида ўтказиладиган педагогик амалиёти – 7 ҳафта давом этади.
- 2) Педагогика коллежларида ўтказиладиган педагогик амалиётдан иборат – 7 ҳафта давом этади.

1) Мактабгача таълим муассасаларда ўтказиладиган педагогик амалиёти – бу таълим-тарбиявий жараёнларни ва бошқа фаолият турларини мустақил ташкил эта олиш, болалар ва ота-оналар билан ишлай олиш малакалари, босқич ва малакавий битирув иши билан боғланган тадқиқот – тажриба ишларини ўтказиш билан боғлиқ бўлган назарий ва амалий масалалар, педагогика билимларини чуқурлаштиришга ва педагогик қобилиятларини янада такомиллаштириш масалалари ҳал этилади.

Шунингдек, талабалар мактабгача таълимни ташкил этиш ва унга раҳбарлик қилиш, халқ таълими олдида турган асосий вазифаларни халқ таълими бўлимлари ва мактабгача таълим муассасаси ишларида ижобий қўллай олиш бўйича билим, малакаларга эга бўладилар. Халқ таълими назоратчиси, методисти, мактабгача таълим муассасаси мудираси, услубчиси иши билан яқиндан танишиш, методик ишларни мустақил ташкил эта олиш, мактабгача таълим муассасасини ялпи ва танланган мавзу бўйича текшириш ишлари амалга оширилади.

2) Педагогик коллежларда ўтказиладиган педагогик амалиёт босқичи талабаларни назарий ва амалий жиҳатдан ўқитувчилар тайёрлаш ишлари амалга оширилади. Бунда педагогик коллежда дарс жараёнининг ҳамма турларини кузатиш ва таҳлил қилишга, мутахассис фанлари (мактабгача педагогика, психология ва махсус методика фанларидан) дастур масалаларини мустақил режалаштириш қобилиятларини янада такомиллаштириш, ўқитиш услубиятини амалга қўллаш, маънавий-маърифий, тарбиявий ишларни ташкил эта олиш, синф раҳбари ишининг усул-услублари билан танишишни мақсад қилиб қўяди.

Педагогик амалиёт давомида ҳар бир талаба ўзи танлаган касбига муносабати, педагогик фаолиятга қизиқиш, шу соҳадаги тайёргарлик даражаси шаклланади.

Малакавий педагогик амалиёт – илғор иш тажрибаларини ўрганиш маскани, маҳорат мактаби ҳисобланади.

ЎЗГИ ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТИ ДАСТУРИ

Педагогик амалиёти – энг намунали мактабгача таълим муассасаларида ташкил этилади. Амалиёт раҳбари сифатида кафедранинг етакчи ўқитувчиларидан тайинлашади. Талабаларни 6-12 ҳисобида Мактабгача таълим муассасасига жойлаштирилади. Мактабгача таълим муассасаларида талаба ҳар куни 6 соатдан ишлайди. Таълим-тарбия иш мазмунига қараб - ҳар бир талаба куннинг I-чи ва II-чи ярмида иш фаолиятини амалга оширади. Талаба гуруҳ тарбиячиси билан биргаликда, ҳамкорликда иш юритади. Машғулотлар ва педагогик жараёнлар ишланмаларини тузадилар, болаларнинг мустақил ўйин фаолиятларини ташкил этишини режалаштирадилар. Болаларнинг руҳий ривожланишларини кузата бориб, 2 та болага тавсифнома тузадилар.

Бу амалиёт тури ўқув характерга эга бўлиб, гуруҳ раҳбари билан биргаликда тарбиячи фаолиятини, унинг таълим-тарбиявий иш сифатини, болаларнинг ахлоқий жиҳатдан юриш-туришлари, хатти-ҳаракатларини кузатиш ва таҳлил қилишга ўргатиб борилади. Амалиёт ўтказилгунга қадар, талаба «Учинчи мингйилликнинг боласи» – таянч дастурини чуқур ўрганиши, таҳлил қила олиши ва амалиёт жараёнида бу билимларини қўллай олиш каби малакага эга бўлиши зарур.

Амалиётнинг 1 чи куни талабалар Мактабгача таълим муассаса мудир ва услубчиси, тарбиячилари ва боғча билан танишадилар.

Мудира ёки услубчи билан гуруҳларни кўздан кечирадидлар, айрим таълим-тарбиявий жараёнларга қатнашадилар. Бириктирилган гуруҳларда болаларнинг индивидуал хусусиятларини кузатадилар ва тавсифнома тузадилар.

Талабаларнинг гуруҳлардан олиб борадиган асосий вазифалари: 1) Болаларнинг индивидуал хусусиятларини ўрганиш; 2) Таълим-тарбиявий иш режаси мазмуни билан танишиш, ўрганиш; 3) Кун тартиби бўйича ҳамма жараёнларни эрталабки қабул, бадан тарбия машғулот, овқатланиш, уйқу, сайр, кечки сайр ва кечки соатларни кузатиш ва ўраниш; 4) Гуруҳнинг иш ҳужжатлари билан танишиш ва олиб бориш тартибида қатнашиши;

1. Болаларнинг индивидуал хусусиятларини ўрганишда – талаба режада акс эттирилган жараёнларни кузатади ва кузатиш дафтарига ёзиб боради. Амалиётнинг 2 чи кунда талаба гуруамалиёт раҳбари билан болаларнинг ёш хусусиятларини муҳокама қиладилар, биргаликда болаларнинг ривожланиш хусусиятлар бўйича маълумотнома тузадилар, тавсияномалар ишлаб чиқадиладар.

2. Гуруҳнинг таълим-тарбиявий иш режаси билан танишиш жараёнида – бу амалиётини 2-5чи кунларида амалга оширилади. Режа асосида кун тартиби кўнгил очиш, машғулот ва бошқа жараёнларни кузатадилар. Гуруҳ амалиёт раҳбари ёки методисти билан биргаликда гуруҳда таълим-тарбиявий ишларни йўлга қўйилганлигини муҳокама қиладилар.

3. Турли педагогик ва таълим-тарбиявий жараёнларни кузатадилар, гуруҳ амалиёт раҳбари билан биргаликда муҳокама қиладилар. 1-2 та машғулотни мустақил ўтказадилар. Бу эса талабаларда – болалар билан мулоқотга кириша олиш, уларни парвариш қилиш, мустақил машғулотлар ташкил эта олиш каби малакаларини шакллантиради.

4. Машғулотлар ишланмалари, таълим-тарбиявий иш режасини, маълумотнома, ҳисобот, боланинг асаб руҳий ривожланиши бўйича кўрсаткичларни мустақил равишда тузишга ўрганадилар.

Талабаларнинг гуруҳлардаги ишлари аниқ режа асосида ташкил этилади. Талабалар мактабгача таълим муассасаси ҳаётида, болаларни қабул қилиш, эрталабки бадан тарбия, сайр, ўйин-меҳнат фаолият турларида, болаларнинг ижодий ўйинларини ташкил этишда фаол қатнашадилар.

Гуруҳлардаги жараёнларни кузатиш ва таҳлил қилишда асосий диққатни қуйидагиларга йўналтириш лозим; 1) гуруҳнинг болалар билан тўлдирилиши; 2) Тарбиячининг имконият даражаси.

Гуруҳдаги ишларни кузатиш билан бир қаторда болаларга диагностика жадваллари тузиш ўргатилади.

Ўтказиладиган машғулотлар ишланмаси университет методист ўқитувчилари томонидан. Кўриб чиқилади ва тасдиқланади. Керакли кўргазмали қуроллар танланади ва талаба томонидан тайёрланади.

Мактабгача таълим муассасасида ота-оналар билан иш шаклларида; суҳбат, маслаҳатлар, ота-оналар бурчагини жиҳозлаш ота-оналар мажлиси ишида қатнашадилар. Амалиёт якунида анжуман ташкил этилиб, ҳар бир талаба ўз гуруҳ раҳбарлари, методист-ўқитувчилар амалиёт бўйича ўз фикр-мулоҳазалари, таклифлари билан иштирок этадилар. Бунда: - амалиёт жараёнида йўл қуйилган камчиликлар, фаол қатнашган талабалар, ўтказилган тадбирлар, кечалар, машғулотлар ҳақида тўхталиб, келгусида амалиётни такомиллаштириш бўйича аниқ хулосалар чиқарилади, таклифлар билдирилади.

ЎЗГИ ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ МЕТОДИКАСИ

Мактабгача таълим муассасаларида ўтказиладиган педагогик амалиётни III курс мактабгача таълим бўлими талабалари билан 6 семестрнинг ҳафтасига 2 ҳафта давомида амалга оширилади.

Амалиётнинг мақсади: Талабаларни мактабгача таълим муассасаси ҳаёти, ундаги таълим-тарбиявий ва педагогик жараёнлар, ота-оналар билан олиб бориладиган иш усул-усулблари билан яқиндан таништириш.

1. Амалиётнинг асосий вазифалари.

Мактабгача ёшдаги болаларни ривожланиши ва тарбияси билан боғлиқ бўлган жараёнларини ўрганиш, кузатишни ташкил қилишни ўрганиш.

2. Мактабгача педагогика, болалар физиологияси фанларидан олган назарий билимларига таянган ҳолда, болаларнинг ёш хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда таълим-тарбия ишларни олиб боришни ўрганиш.

3. Болаларнинг билиш фаолиятини фаоллаштиришга ёрдам берувчи услубиятлардан фойдаланган ҳолда талабаларни турли педагогик жараёнларни ўтказишга тайёрлаш.

4. Талабаларни болалар боғчаси тарбиячиси иш фаолиятини кузата олиш, тарбиячи вазифасида ишлай олишга, болалар жамоаси ва яқка тартибда тарбиявий ишларни олиб боришга ўргатиш.

5. Педагогик касбга бўлган қизиқиш ва муҳаббатларини тарбиялаш ва ўз педагогик қобилиятини такомиллаштириш ҳамда махсус ва педагогик фанларга, иштиёқларини рағбатлантириш.

Амалиётнинг мазмуни

I. Топширик: Мавзу: «Болалар боғчаси шароити билан таништириш» муассасани кўздан кечириш.

Мақсад: Талабаларнинг болалар муассасалари тўғрисидаги тушунчаларини кенгайтириш.

Ўтказиш услубияти:

- а) талабаларни турли ёш гуруҳларига тақсимлаш;
- б) мудира, катта тарбиячи билан суҳбатлашиш;
- в) болалар боғчаси шароити билан яқиндан танишиш;
- г) гуруҳ тарбиячисининг педагогик жараёнини кузатиш.

Жисмоний тарбия

II-Топширик: Гуруҳларда болалар ривожланишининг ўзига хос томонларни кузатиш.

1. Кун тартибини кузатиш (кундалик жараёнларнинг мазмуни, тузилиши ва давомийлиги).
2. Кундалик жараённинг тақсимланиши ва бажарилиши.
3. Болаларнинг фаол бедорлигини таъминловчи шароитларни кузатиш.
4. Болаларнинг фаол бедорлигига далда берувчи усулларни кузатиш.
5. Тарбиячининг кун тартибини ташкил этишга қаратадиган фаолиятини кузатиш, ўрганиш.
6. Бедорлик жараёнида болаларнинг ўз қобилиятларини кўрсата олишларини кузатиш, ўрганиш.
7. Мудира, тарбиячи, энага, тиббиёт ҳамшираси томонидан олиб бориладиган ишлар мазмунини ўзаро алоқадорлигини ўрганиш.

III-топширик: Турли ёш гуруҳларда болаларда маданий-гигиеник кўникмаларни шакллантиришни ташкил этишни ўрганиш.

1. Гуруҳларда маданий гигиеник кўникмаларнинг шаклланиши, ривожланиши учун яратилган шароитни аниқлаш.

2. Болаларнинг овқатланиши, уйқуни ташкил этишдаги услубий йўллари кўра олишга ўрганиш.
3. Тарбиячи ва энага орасидаги вазифаларни тақсимланиши.
4. Ухлашга ётқизиш даврида болаларнинг ўзига хос хусусиятларига эътибор бериш, кузатиш.
5. Болаларнинг ухлаб қолиш муддати, ётқизиш ва уйқудаги уларнинг ҳолатлари.
6. Катталар томонидан қўйиладиган талаб, буйруқларга болаларнинг муносабати.
7. «Учинчи минг йилликнинг боласи» - таянч дастури талаблари асосида тўғри қўл ювиш, овқатланиш, кийиниш, ечиш малакаларини шакллантириш, совундан, дастурмолдан фойдаланиш малакаларини шакллантириш.

IV – топширик: Болалар муассасаларида сайрни ташкил этиш ва унинг хусусиятлари, турли ёш гуруҳларида сайрни ташкил этиш усулининг ўзига хос томонларини ўрганиш.

1. Сайрни ўтказиш учун шарт-шароитнинг яратилганлиги. Майдонча ва ер участкаси ва уларнинг жиҳозланиши. Керакли инвентарларнинг етарлилиги ва сақланиши, қурол ва жиҳозларнинг фаслларга ва иқлимий шароитга мос келиши, болаларни фаслга мос равишда кийиниши.
2. Болаларни сайр жараёнига тайёрлашнинг хусусиятлари. Ўйинчоқларни танлаш, мақсад қўйиш, жиҳозланиши, болаларни кийинтириш жараёнига раҳбарлик, унинг давомийлиги, катталарнинг ёрдами ва ўзаро ёрдам тарбиячи томонидан назорат, сайрга тайёрланиш ва чиқиш муддати.
3. Сайрнинг ташкилий тузилиши. Асосий фаолиятларни алмашиб туриши.
4. Болаларнинг мустақил шуғулланишлари учун етарли шароит яратилганлиги, бошланганини охирига етказиш.
5. Болаларнинг фаолиятига ва ўзларини тутишларига раҳбарлик қилиш усул-услубиятлари билан таништириш.

V-топширик:

1. Болалар боғчасида болаларни чиниқтириш.

Болаларни чиниқтириш шароити ва услуби, топшириқнинг мазмуни. Турли ёш гуруҳларда болаларни чиниқтириш шароитини ўзига хослигини кузатиш, ўрганиш. Бунинг учун:

А) Кейинги 3 ой ичида болаларнинг касаллиги билан танишиб чиқиб, чиниқтириш тадбирларини ўтказиш жадвали (тадбирларнинг бошланган вақти ва тадбирни белгилаш).

Б) Чиниқтиришни ўтказиш учун яратилган шароитни ўрганиш.

В) Болалар боғчасида фойдаланиладиган чиниқтириш турларини аниқлаш.

Г) Чиниқтириш тадбирини ташкил этиш ва ўтказишни баҳолаш (вақти, изчиллиги, болаларнинг мустақиллиги, олиб борилган ишларнинг сифати).

Д) Чиниқтириш жараёнида болалардаги ўзгаришларни кузатиш, мустақиллик, бир-бирига ёрдам, ўзаро хиссий муносабат, ҳаракат қилиш қондасини билиши.

VI-топширик: Ақлий тарбия ва таълим.

Болаларнинг ақлий жиҳатдан ривожланишига раҳбарлик.

1. Илгариги қўлланилган қайси тарбиявий таъсирлар, боланинг руҳи ва феъл-атворида сифат жиҳатдан ўзгаришларга олиб келган.
2. Болаларнинг фаол нутқини шакллантиришдаги асосий усулларни белгилаш.
3. Меҳнат топшириқларини мустақил бажариш жараёнларига раҳбарлик ва кузатишнинг хусусиятлари.
4. Тарбиячи томонидан вазифани баён этиш шакллари ва болалар томонидан ўзлаштириш сифати.

5. Таълим усуллари ва билим кўникмаларининг мазмундорлиги.
6. қийинчиликларга йўл қўйилган хатолар, тарбиячи томонидан раҳбарлик усуллари.

VII-топширик: Болаларнинг сенсор тарбияси.

1. Турли ёш гуруҳларида болаларнинг сенсор ривожланиш хусусиятларини аниқлаш.
2. Болаларнинг ақлий ва сенсор ривожланишида предметлар ҳаракатининг ролини аниқланг.
3. Болаларнинг руҳий ривожда фаол амалий фаолиятнинг таъсирини, иродавий ва ижобий хиссиётлар сифатини ўрганиш ва шакллантириш.
4. Нутқ ўстиришда ифода этилишини.
5. Предметлар ва қўлланмалар билан ўйинлар ўтказилиши.

VIII-топширик: Болаларга ақлий жиҳатдан таълим ва тарбия беришда машғулот асосий иш шакли эканлиги.

1. Талабалар машғулотни кузатадилар, бунда дастур мазмуни билан олдиндан танишадилар.
2. Машғулот тузилиши, унинг мантиқи (давомийлиги, болаларга бериладиган ўқув топшириқларнинг турлари ва мазмуни).
3. Педагог томонидан қўлланилган ўқиш услубиятлари.
4. Болалар жамоасини ташкил этиш қобилияти.
5. Кўргазмалик ва ундан фойдаланиш йўллари.
6. Болаларнинг ёш ва индивидуал хусусиятларини ҳисобга олиш.

IX-топширик: Ахлоқий тарбия.

1. Болалар жамоасини шакллантириш. Болаларнинг биргаликдаги ҳаёт тарзларини ташкил этиш.
2. Турли фаолият жараёнида (ўйин, машғулот, кўнгил очиш ўзаро муносабат ва бошқа фаолиятлардаги иш мазмуни ва характер бирлиги).
3. Ахлоқ-одоб қоидаларига амал қилишлари ва бажарилиши (болаларнинг тартибли ва саранжом-сарипталиги, буюмлари билан муносабати, катталар ва ўз тенгдошлари билан мулоқоти, овқатланиши, кийиниши ва уйқуни ташкил этилишидаги ахлоқ сифат даражалари, озик-овқатларга ва нонга бўлган муносабти).
4. Болаларнинг ахлоқи, билими савиялари ва хусусиятлари.
5. Болалар боғчаси дастури талабаларига жавоб бериши, мослиги ва баҳолаш.
6. Тарбиячи томонидан болаларнинг биргаликдаги фаолиятига раҳбарлик.

X-топширик: Болалар муассасаларида меҳнат тарбияси. Болалар муассасасида меҳнат тарбиясининг йўлга қўйилиши ва мазмуни.

1. Болалар боғчасидаги асосий меҳнат турлари.
2. Кундалик жараёнида болалар меҳнатнинг қайси тури билан шуғулланиши.
3. Болалардаги дастлабки меҳнат кўникмаларини (ўз-ўзига хизмат, навбатчилик, маиший-хўжалик меҳнат, машғулотлардаги, табиат кучоғидаги меҳнат, қўл меҳнати) кузатиш ва таҳлил қилиш.
4. Болаларнинг меҳнатга бўлган муносабатлари, қизиқишларини тарбиялаш усул ва услублари.
5. Гуруҳдаги меҳнат бурчакларининг сони ва мазмундорлиги.
6. Табиат бурчакидаги қўл меҳнати.

XI-топширик: Ўйин фаолияти. Турли ёш гуруҳларининг кундалик жараёнларида ўйин турлари билан танишиш.

1. Гуруҳнинг кундалик режимида ўйиннинг ўрнини аниқлаш.
2. Болалар ҳаётини ўйин билан тўлдириш даражасини аниқлаш.
3. Кун давомида тарбиячининг ўйин фаолиятини ташкил этишдаги ролини аниқлаш.
4. Гуруҳнинг ўйин жиҳозлари ва сақланиши.
5. Турли ёш гуруҳларида ўйин фаолиятини кузатиш ва таҳлили.

ХП-топширик: Турли фаолиятларда болаларга индивидуал ёндашишнинг ўзига хослиги. Тарбиячининг болага ўзига хос индивидуал ёндашувининг бажарилишини аниқлаш.

1. Болалар жамоасини шакллантиришда индивидуал ёндашувнинг аҳамияти, ўтказиш усул ва услуби.
2. Ўйин фаолиятида индивидуал ёндашувни ташкил этиш.
3. Болаларнинг меҳнат тарбияси жараёнида яккама-якка ишлаш услублари.
4. Машғулотлар давомида болаларга индивидуал ёндашувни амалга ошириш.
5. Иккита болага руҳий-педагогик тавсифнома тузиш.

Амалиётчи талабанинг иш ҳужжатлари

1. Кундалик дафтар.
2. 2 та болага руҳий-педагогик тавсифнома.
3. 1 та очиқ машғулот ишланмаси.
4. Кўргазмалар ва тарқатма материаллар.
5. Болаларнинг мустақил фаолиятларини ташкил этиш бўйича ҳисобот.
6. Амалиёт юзасидан талабанинг ҳисоботи.

МАЛАКАВИЙ ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТИ ДАСТУРИ

Бу педагогик амалиёти-таълим-тарбия жараёнининг яхлитлигини, унинг мантиқини ва тузилишини, эгаллашга қўйилган қадамнинг кейинги босқичи сифатида педагогик жараёнларни ўрганиш, назарий жиҳатдан англаш, болалар жамоасини ўрганишни чуқурлаштиради.

Педагогик амалиёт – талабаларнинг барча мутахассислик фанларидан эгаллаган назарий билимларини мустаҳкамлаб ва чуқурлаштирибгина қолмай, балки уларда зарурий педагогик малака ва кўникмаларини ҳам шакллантиради.

Амалиёт даврида бўлажак тарбиячи, мактабгача таълим бўйича йўл-йўриқ кўрсатувчи, мактабгача педагогика ва руҳшунос ўқитувчилари раҳбарлигида болалар муассасаларида таълим тарбиявий жараённинг турли томонларини кузатадилар, таҳлил қиладилар, гуруҳларда амалга ошириладиган ўқув-тарбиявий ишлар режасини мустақил тузишга ва уларни ўтказишга ўрганадилар.

Педагогик амалиёти – бу ўзаро боғлиқликни чуқурлаштиради ва талабага назарий билимларини амалиётда қўллаш, бошланғич педагогик тажриба орттириш имконини беради.

Педагогик амалиёт – талабалар учун гуруҳ тарбиячилари билан ғоявий-сиёсий ишларни ўтказиш тажрибасини эгаллайдиган мактаб бўлиб ҳисобланади.

Шунингдек, талабалар тарбиячиларининг билимларини, уларнинг маданий даражаларини оширишга қаратилган жараён бўлиб ҳисобланади.

Педагогик амалиётнинг мақсади:

Талабалар – болалар фаолиятини ташкил ва уларга раҳбарлик, болалар ва оналар билан мулоқотга киришишни.

Мудира ва катта тарбиячининг таълим-тарбиявий ва методик ишларга раҳбарлик иш услублари билан яқиндан танишиш.

Малакавий – педагогик амалиётнинг вазифалари

1. Мактабгача педагогика, махсус методикалар ва бошқа фанлардан олган назарий билимларини таълим-тарбиявий жараёнга тарбиқ этишга ўргатиш.
2. Таълим-тарбиявий жараёнда болалар ҳаётини гуруҳларда ташкил этишни кузатиш ва таҳлил қилишга ўргатиш.
3. Учинчи мингйилликнинг боласи дастури талаблари асосида таълим-тарбия ишларни режалаштиришга, болаларни мактаб таълимига тайёрлаш ишларини ташкил этишга ўргатиш.
4. Болалар жамоасини мустақил ташкил этиш, улар билан яккама-якка ишлай олиш, кундалик жараённи ўтказиш, машғулот, ўйин меҳнат, сайр, кечки соатларни ўтказишга ўргатиш.
5. Талабаларни ота-оналар жамоатчилиги билан ишлашнинг турли шакл ва методлари (ота-оналар мажлиси, яккама-якка ва умумий маслаҳатлар, болалар уйларига бориш) билан таништириш.
6. Мудири ва катта тарбиячи томонидан таълим-тарбиявий, молиявий хўжалик, методик ишларга раҳбарлик усул-услуглари билан яқиндан танишдилар.
7. Муассасада методик иш шакллари намуналарни ташкил этиш.
8. Мактабгача таълим муассасаси иш ҳужжатлари билан яқиндан танишиш ва ўрганиш.
9. Талабалар томонидан босқич ва битирув ишлари учун амалиётда асосланган далилий материалларни тўплаш, тажриба синов қисмини ўтказиш.
10. Талабаларда – таълим-тарбиявий, методик ва ташкилий ишларни ташкил эта олиш, ташкилотчилик қобилиятларини тарбиялаш.

Малакавий педагогик амалиёт жараёнида талабаларда қуйидагилар шаклланади

- 1) Назарий билимларини амалиётда қўллаш олиш;
- 2) Болалар билан алоқа ўрната олиш ва уларга раҳбарлик қилиш каби дастлабки малкалар;
- 3) Таълим-тарбия жараёнларини мустақил равишда кузатиш ва таҳлил қилиш, тарбиячи ва ўртоқлари ишидаги ютуқ ва камчиликларни кўра олиш ва уларни бартараф этиш йўллари кўрсата олиш;
- 4) Кундалик педагогик жараённи; машғулот, ҳаракатли ўйинларни, меҳнат, сайр жараёнларини мустақил ўтказа олиш каби малкалар;
- 5) Дастурнинг турли бўлимлари бўйича машғулотлар режасини мустақил тузишга, режа мазмунини танлашда болаларнинг ривожланиш савиясини ҳисобга олган ҳолда мақсад қўя олиш ва бажариш усул-услугларини танлай олишга;
- 6) Элементлар математика, табиат билан таништириш, нутқ ўстириш, тасвирий фаолият бўйича болаларнинг билим савияларини, ўйин. Меҳнат, ҳаракат фаолликларини келгусида янада ўстириш, илгари суриш ва болаларни мактаб таълимига тайёргарлик даражасини диагностика қила олишга ўрганадилар;
- 7) Болалар билан меҳрибонлик билан муносабатда бўлиш, болалар ҳуқуқларига ҳурмат билан қараш каби ҳислатларини шакллантириш;
- 8) Мактабгача таълим муассасанинг иш ҳужжатларини юритиш бўйича;
- 9) Методик иш шакллари мустақил ташкил эта олиш;
- 10) Тўпланган маълумотларни тўғри таҳлил қилишга ва кузатиш дафтарга хулосаларни саводли ёзиш каби кўникмалар ҳосил бўлади.

Педагогик амалиёт 2 босқичда ташкил этилади.

1-босқич – Тайёргарлик босқичи.

Бу босқич асосан 6-семестрлан бошланиб, талабалар – лаборатория амалиёти даврида мактабгача таълим муассасаси, педагогик ва хизмат кўрсатувчи ходимлари

билан танишадилар, таълим-тарбия жараёнини кузатадилар ва таҳлил қиладилар, гуруҳлардаги болаларни жойлаштирилиши, гуруҳ жиҳозланиши, болалар жамоаси, болаларни билим савияси индивидуал хусусиятлари билан таништирилади.

Биринчи – тайёргарлик босқичи бўлиб V-семестрнинг бошида бошланади ва педагогик амалиётнинг иккинчи хафтасигача давом этади.

Талаба лобаратория топшириқларини бажариш билан бир вақтда болалар боғчасида унинг педагогик жамоаси ва бошқа хизматчилар билан танишадилар. Ўқитувчи уларни болалар боғчалари гуруҳларига тақсимлайди ва уларга ён гуруҳларни бириктириб қўяди. Талабалар бириктирилган гуруҳларнинг болалари, уларнинг ота-оналари, оиладаги тарбия шароитлари /5-6 боланинг/ билан танишадилар. Ён гуруҳларда тарбиячиларнинг ишларини кузатадилар, болалар жамоасини, уларнинг тараққиёт тарбияланганлик даражаларини, индивидуал /якка-якка/ хусусиятларини ўрганадилар.

Тарбиячилар билан гуруҳдаги таълим тарбиявий ишларни кузатадилар, таҳлил ва муҳокама қиладилар. Уларнинг «Болалар боғчаси»да таълим-тарбия дастури талабаларига муваффиқлиги ҳақида қисқа ёзма хулоса тузадилар.

Талабалар босқич иши тадқиқот тажриба ишларини ўтказганликлари туфайли педагогик ишда фаол қатнашадилар. Талабалар тўғарагида маъруза қилиш учун маълумотлар тўплайдилар, мактабгача педагогикаси, болалар психологияси, махсус методилар бўйича топшириқларни бажарадилар, болага психологик-педагогик тавсиф ёзиш учун кузатишлар олиб борадилар.

Гуруҳларда тарбиявий ишларни режалаштириш ва уларни ҳисобга олиши иш шакллари билан, шунингдек болалар боғчасининг мудираси ва катта тарбиячисининг иши билан ҳам танишадилар.

V-семестр давомида лабаратория /амалий/ машғулотларни қуйидаги мавзуларда олиб борилади:

I. Болаларни мактабгача тайёрлаш /1та машғулот/

1. Болаларни мактабгача ўқишга ақлий тайёрлиги.

II. Болалар боғчасида ўргатишнинг /таълим беришни/ ташкил этиш шакллари.

1. Машғулотларда болаларнинг тарбияси ва тараққиёти.

2. Турли ш гуруҳларда машғулот ўтказишнинг ўзига хос хусусиятлари.

III. Жисмоний тарбия услубияти /3та машғулот/

1. Кун тартибида жисмоний тарбия ва соғломлаштириш тадбирлари.

2. Болалар боғчасининг турли ёш гуруҳларида жисмоний тарбия машғулотларини ўтказиш хусусиятлари.

3. Жисмоний машқларнинг спорт турлари /мусобақа кўринишлари/.

IV. Болаларнинг таъсвирий фаолиятларига раҳбарлик қилиш услубияти.

1. Болалар боғчаси биносини жиҳозлаш. Таъсвирий санъат, болаларнинг эстетикасини /бадий дидини/ тарбиялаш воситасидир.

2. Болалар боғчасининг турли ёш гуруҳларида тасвирий ижодий фаолият бўйича машғулотларни ўтказиш услубияти.

Ўқишдан ажралган ҳолда ўтказиладиган амалиётнинг биринчи хафтасида (IV семестр бошида) ҳар бир талаба боғчага қатнашни давом эттиради ва амалиётчи-тарбиячи сифатида ишлаш учун зарур ҳужжатларни тайрлайди: истиқбол ва хафталик тарбиявий иш режасини, машғулот ишланмаларини (ёзмаларини) кўргазмали қўлланмаларини тайёрлайди. Ҳафтанинг охирида талабалар томонидан тайёрланган ҳужжатлар /режа ва конспектлар/ гуруҳ тарбиячиси, болалар боғчасининг катта тарбиячиси, Университет ўқитувчиси, педагог амалиётининг гуруҳ раҳбари томонидан тасдиқланади, сўнгра талаба болалар билан мустақил ишлашга рухсат берилади.

Амалиётнинг иккинчи босқичида – талаба тарбиячи ва катта тарбиячи сифатида мустақил ишлайди.

Ҷар бир болалар муассасасида 8-10 тагача талаба ишлайди. Улар гуруҳларга 2-тадан тақсимланган бўлади. Амалиётнинг 1,2,3,4 ҳафталари давомида талабалар тарбиячи сифатида бир-бирлари билан алмашиб куннинг биринчи ва иккинчи ярмида ишлайдилар. Сўнгра амалиётнинг 7-ҳафтасида мудира, катта тарбиячи сифатида ишлайдилар.

Амалиётнинг биринчи босқичида талабалар қуйидаги ишларни ўтказдилар.

V. Нутқни ўстириш услубияти /3 та машғулот/

1. Болалар боғчасида болаларнинг сўзлашув нутқини ўстириш.
2. Болалар боғчасида болаларнинг боғланишли /ҳикоя килиш/
3. Турли ёш гуруҳларда болалар нутқининг товуш маданияти.

VI. Болаларни табиат билан таништириш услубияти. /3 та машғулот/

1. Болалар боғчасининг кичкина ва ўрта гуруҳларида болалар-ни табиат билан таништириш шакллари ва услублари.
2. Болалар боғчасининг катта ва мактабгача тайёрлов гуруҳларида болаларни табиат билан таништириш шакллари ва услублари.
3. Турли ёш гуруҳ болаларини сайрда табиат билан таништириш.

VII. Болаларни элементар математик билимларни ўргатиш услублари /4 та машғулот/

1. Кўпликни фарқлаш /ишлатишга/ ўргатиш.
2. Миқдор ва тартиб бўйича санамга ўргатиш.
3. Турли хил катталикларни солиштириш ва ўлчаш.
4. Турли геометрик шаклларда /фигураларда/ умумий ва фарқни топиш йўллари ва шаклларни /фигураларни/ турли белгилари бўйича гуруҳлантиришга ўргатиш.

Малакавий-педагогик амалиёти бошланмасдан талабалар қуйидаги иш ҳужжатларини тайёрлайдилар:

1. Ҷар бир методика фанлари бўйича машғулотлар режаси ишланмалари, кўргазмали қуроллар ва тарқатма материаллар.
2. Ҷафталик таълим-тарбия иш режаси (истикбол режа);

Бу ҳужжатлар кафедра мудирини, умумий амалиёт раҳбари ва фан ўқитувчилари томонидан кўриб чиқилади ва тасдиқланади.

Шундан сўнггина талаба малакавий амалиёт ўтказишга ва болалар билан ишлашга руҳсат этилади.

Педагогик амалиётнинг II-босқичи талабанинг мустақил тарздаги тарбиячилик фаолиятидир.

Амалиётнинг иккинчи босқичида талабалар ишининг мазмуни қуйидагилардан иборат;

Бириктирилган гуруҳда тасдиқланган иш режаси асосида таълим-тарбиявий ишлар ўтказилади.

Болалар учун умумий тадбирларни /экскурсия, дам олиш соатларини, эрталикларни/ ташкил этади.

Услубият хонасидаги ишнинг мазмуни билан танишиб, хонанинг педагогик жараён талабаларига жавоб бериш-бермаслигини ва болалар билан ишлашда фойдаланишини аниқлайдилар. Хонани тўлдириш /бойитиш/ бўйича тавсиялар ишлаб чиқадилар ва уларни амалга оширишда қатнашадилар.

Тарбиячиларнинг ишлаш малакасини ошириш ишида иштирок этадилар; очик машғулотлар, маслаҳатлар, суҳбатлар ўтказадилар, педагогика кенгашларда босқич ишларининг натижалари билан таништирадилар; услубий адабиётлар муҳокамасида иштирок этадилар.

Мактабгача тарбия методикасининг иш ҳужжатларини; йиллик ойлик иш режаларини, педагогик кенгашларнинг қарорларини, буйруқ ва фармон дафтарини, китобини, смета, текшириш актларини, болаларнинг рўйхатини ва педагогик қарорлари, ҳамшира ходимининг ҳужжатларини ўрганадилар.

Болалар боғчасининг иш режаси асосида гуруҳ отаоналар мажлисини ташкил этиб, бола тарбияси муаммосига бағишлашга масалалар ечимини ҳамкорликда ҳал этиш.

Болалар боғчасининг педагогик кенгашининг иши билан танишадилар унда босқич иши бўйича ўтказган тадқиқот-тажриба ишларининг натижалари ҳақида маърузалар ўқийдилар.

Ота-оналар бурчагида болалар ишларининг, адабиётларнинг кўргазмасини ташкил этади, ёзма маслаҳатлар ташкил этиш.

Болалар боғчаси мудирасининг маъмурий-педагогик ишларини кузатади ва таҳлил қиладилар.

Болалар боғчасининг катта тарбиячисининг кейинги ой /амалиётдан кейинги/ учун иш режасининг тузадилар ва уни мудира ва ва каттатарбиячи тасдиқланга тавсия этадилар.

Катта тарбиячи сифатида ишлаш.

- а) Муассасанинг йиллик, ойлик, ҳафталик иш режаларини ўрганиш ва таҳлил қилиш.;
- б) Гуруҳнинг иш режасини ўрганиш ва таҳлили методик ёрдам кўрсатиш;
- в) Дастурнинг бажарилишини назорат қилиш ;
- г) Болалар ишларини таҳлил қилиш;
- д) Методик кабинети иши билан танишиш ишларни назорат қилиш, барча бўлимларни пухта таҳлил қилиш. Айниқса ахлоқий тарбия бўйича олиб борилаётган ишларни алоҳида назорат қилиш. Методик йўлланмалар бериш кўргазмали қуроллар тайёрлаш, камчиликларни ҳамкорлик принципи асосида бартараф этиш бўйича ишларни ташкил этиш;

БУНДА ҚУЙИДАГИ ИШЛАР ТАШКИЛ ЭТИЛАДИ

1. Маълум ёш гуруҳи учун таълим-тарбиявий иш режасини тузиш ва ўтказиш;
2. Мактабгача таълим муассасасида – саёҳатлар, дам олиш-кўнгил очиш кечалари, байрам эрталиклари каби тадбирларни ташкил этиш;
3. Тарбиячиларнинг ишлаш малакаларини оширишда – очик машғулотлар, маслаҳатлар, суҳбатлар, педагогик кенгаш, семинар ва бошқа методик ишларда қатнашиш;
4. Гуруҳ иш режасига мувофиқ - гуруҳ ота-оналар мажлислари, педагогик ташвиқот ишларида фаол қатнашиш;
5. Гуруҳ ота-оналар бурчаги ва бошқа бурчаклар жиҳозланишида малакали методик ёрдам кўрсатиш;
6. Методик кабинети жиҳозланишига – методикалар ишланмалари, маърузалар билан методик ёрдам бериш;
7. Ҳар бир талаба гуруҳ амалиёти раҳбарлигида 4 та очик машғулот ва бошқа педагогик жараёнларни (кечки соат, ўйин, сайр, соя-стол-қўғирчоқ театри, сахналантириш) ўтказиладилар;
8. Болалар билан ишлашнинг энг самарали усул-услугларини педагогик жараёнга қўллайдилар;
9. Гуруҳда болалар жамоасини ташкил этиш ва шакллантириш;
10. Болаларнинг мустақил фаолиятлари учун шароит яратиш;
11. Ўзи ва ўртоқларининг педагогик жараёнларини кузатадилар. Таҳлил қилиш;
12. Шахсий режадаги вазифаларни ўз вақтида бажариш;
13. Кундалик дафтарга педагогик жараёнлар ҳисоботини ёзиб бориш;
14. Катта тарбиячи иши, иш ҳужжатлари, методик хонани жиҳозланиши билан танишиш;

15. Очик спорт байрамлари, кўнгил очиш тадбирларини ташкил этишда катнашадилар;
16. Якуний педагогик кенгаш ишига катнашадилар;
17. Якуний конференция учун кўргазмали-выставка ва иш ҳужжатлари тайёрлайдилар.

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

1-ҳафтасида. Гуруҳ раҳбари талабаларни шахсий режаларини тузишда ёрдам беради ва тасдиқлайди, маслаҳат беради. Режада белгиланган таълим-тарбиявий ишларни бажаришни қаттиқ назоратдан ўтказилади. Ҳар бир талабанинг иш фаолиятини кузатади ва чуқур таҳлил қилади.

Очик тадбирлар, очик машғулотлар жадвалини тузиб олади. II, III, IV ҳафтада: Ҳар бир талаба 2 сменада тарбиячи вазифасида фаолият кўрсатади. Очик машғулотлар ўтказадилар, жадвал асосида, машғулот ишланмалари тузадилар ва гуруҳ раҳбари тасдиқлайди, тасдиқланмаган машғулотлар ишланмаси билан машғулот ўтишга рухсат берилмайди.

Маърузалар, ахборотлар, семинар учун чиқишлар тайёрлаш, болаларнинг уйларига ташриф буюрадилар.

Гуруҳ раҳбари, ҳар бир очик машғулотларни кузатади, таҳлил қилади, баҳолайди.

IV-VI ҳафтада: Мактабгача таълим муассасаси методисти ва мудираси иши билан танишадилар. Методист ва мудиранинг хонаси жиҳозлар, кўргазмали куроллар тайёрлайдилар. Педагогик кенгаш, семинар ишларига катнашдилар. Очик тадбирлар ташкил этадилар. Кўргазмали учун материаллар йиғадилар, иш ҳужжатларини жиҳозлайдилар. Якуний педагогик кенгаш ишига фаол катнашадилар. (Маъруза, ахборот ва ҳисоботлар билан).

Педагогик амалиёт якунида мактабгача таълим муассасасида педагогик кенгаш ўтказилади. Бунда албатта кўргазма ташкил этилади.

Факультетда якуний анжуман ташкил этилиб, бунда мактабгача таълим муассасаси раҳбарлари, методист-тарбиячилар катнашадилар. Анжуманга ҳар бир муассаса бўйича кўргазма-выставкалар, болалар ишларидан намуналар, талабаларнинг иш ҳужжатлари расм-альбомлар ташкил этилади.

Малакавий-педагогик амалиёти рейтинг кўрсаткичлари асосида баҳоланади.

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА ЎТКАЗИЛАДИГАН ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТИНИНГ МАЗМУНИ

I-Топширик. Болалар муассасаларида жисмоний тарбия.

Мавзу: Турли ёш гуруҳларида жисмоний тарбияни ташкил этиш.

Мақсад: Болаларнинг турли фаолиятларида, уларнинг жисмоний ўсишлари ва соғлиқларини кузатиш, баҳолай олиш; болаларнинг жисмоний жиҳатдан ривожланиши учун шароит ва қўлланилаётган усул-услугларни тўғри баҳолай олишга ўргатиш.

Иш мазмуни: Талабалар болалар боғчасининг турли ёш гуруҳларида болаларнинг жисмоний ривожланиши учун шароит, қулайликлар яратилганлигини кузатадилар ва куйидаги вазифаларни бажарадилар:

- а) Болаларнинг овқатланишлари бўйича;
- б) Гуруҳ хонаси, болалар кийимлари, жиҳозланишни гигиена талабларига жавоб беришини;
- в) Ёш хусусиятлари асосида болалар жиҳозларининг талабга жавоб бериши;

- г) Болаларнинг физиологик хусусиятлари асосида бино, ер участкаси ва майдончаларнинг жиҳозланиши;
- д) Кичик, ўрта, катта гуруҳларида жисмоний тарбия машғулоти кузатиш ва таҳлил қилиш;
- е) Талабалар сайрда мустақил равишда ҳаракатли ўйинлар ўтказадилар;
- ё) Кузатиш натижаларини кундалик дафтарга қайд қилиш, талабалар ўз фаолиятларини шу дафтарга ёзиб борадилар.

II-Топшириқ. Мавзу: Болаларни чиниқтириш. Турли ёш гуруҳларида куннинг 2-ярмидаги кун тартибини ўтказиш усулларини кузатиш.

Мақсад: Чиниқтириш тадбирларини амалга ошириш жараёнларини ташкил этиш ва ўтказиш усулларини кузатишни ўргатиш.

Иш мазмуни:

1. Талабалар болаларнинг тиббий ҳужжатларини ўрганадилар, чиниқтириш тадбирларини ўтказилишини кузатадилар.
2. Сайр жараёнида болаларнинг кўп ва кам ҳаракатли фаолият турларини, буларнинг бола соғлигини мустаҳкамлаш ва уларни жисмоний ривождаги мақсадга қаратилган ролини кузатиш ва таҳлил.
3. Талабалар мустақил равишда болаларни овқатланишини, уйқусини, сайрни – турли хилдаги ўйин, кўнгил очиш ўйинларини ва болаларни уйларига жўнатишни ташкил этадилар.
4. Ўз иш натижаларини, кузатган жараёнларини кузатиш дафтарига ёзиб бориш.

III-Топшириқ. Мавзу: «Учинчи мингйилликнинг боласи» дастури асосида турли ёш гуруҳларида кун тартибини аниқлаш.

Мақсад: Талабаларда оддий иш усуллардан фойдаланган ҳолда кундалик жараённи ташкил этиш ва ўтказишни ўргатиш.

Иш мазмуни:

1. Мудира ёки методистнинг турли ёш гуруҳларида кун тартибининг ташкил этишини ўзига хос томонлари ҳақидаги маълумоти.
2. Хронометраж болаларнинг жисмоний ўсиш суратларини ҳисобга олиш, бўйи, оғирлиги, кўкрак қафасининг кенглиги, бош миясининг ҳажмини ўлчаш.
3. Эрталабки қабул, бадан тарбия, болаларни ювинишларини, нонушта, машғулот, сайрга тайёргарликни мустақил ташкил этиш.
4. Кичик, ўрта, катта гуруҳларида жисмоний тарбия машғулоти-ни ўтказишга талабаларнинг мустақил тайёргарлиги.
5. Кузатганларини кузатиш дафтарига ёзиб боришлари.

IV-Топшириқ. Болаларни табиат билан таништириш услубиёти.

Мавзу: Болалар боғчасида болаларни табиат билан таништириш учун бино ва ер участкасидаги шароит.

Мақсад: Талабаларни табиат билан таништириш бўйича шароитни таҳлил қилишга, шароитни янада яхшилаш йўллари қидириб топа олишга ўргатиш.

Иш мазмуни: Талабалар гуруҳдаги табиат бурчаги – ер участкасидаги аҳволи, уларни дидактик жиҳозланишини таҳлил қиладилар.

Табиат билан таништириш бўйича машғулот кузатадилар, дастур талабларига биноан турли ёш гуруҳларида болаларнинг билим савияларини, жонли ва жонсиз табиат бўйича билимларнинг тизими, ҳажми, чуқурлиги ва мазмунини аниқлаш; мустақил равишда дидактик ўйинлар ва табиат материаллари билан турли ўйинлар ташкил этадилар.

Иш фаолияти ва кузатиш натижаларни кузатиш дафтарга қайд этиш.

V-Топшириқ. Мавзу: Турли ёш гуруҳларда болаларни табиат билан таништиришнинг ўзига хос шакллари, машғулот ва ундан ташқарида.

Мақсад: Турли ёш гуруҳларида болаларни табиат билан таништиришнинг турли шакли, йўлларини аниқлаш (машғулот ва ундан ташқари).

Иш мазмуни:

1. Талабалар мустақил равишда эрталабки соатдаги навбатчиларнинг табиат бурчагидаги ишларини, ер участкасида болаларнинг меҳнатларини кузатадилар.
2. Мустақил равишда кичик, ўрта, катта гуруҳларида табиат билан таништириш машғулотини тайёрлайдилар ва ўтказадилар.

Ўқитувчи ёки методистнинг топшириғи асосида экологик маданият – тарбия элементлари қўшиб борилади.

3. Таҳлил жараёнида турли усул, шаклларни аниқлаш.
4. Талабалар сайр, ер участкасидаги кузатиш, кундалик жараёнларни мустақил ташкил этадилар.
5. Кузатиш дафтарига ёзиб бориш.

VI-Топширик. Нутқ ўстириш услубиёти.

Мавзу: Турли ёш гуруҳларда болалар нутқларини ривожлантиришдаги шароит.

Мақсад: Тўлақонли шароитни аниқлаш, нутқ ўстириш услубиёти бўлимларининг мазмунини аниқлаш.

Болаларнинг сўзлашув нутқини, товушлар маданияти устида ишлашни, ривожини аниқлаш.

Иш мазмуни:

1. Болалар боғчасида нутқ ўстириш, нутқ маданиятини ўстириш бўйича яратилган шароитни аниқлаш. Катталар нутқи, ўзаро сўзлашувда нутқ маданияти ва фаоллигини.
2. Дастур талаблари асосида теварак – атроф билан таништириш ва нутқ ўстириш бўлими учун гигиеник шароит, дидактик қўлланма, жиҳозларнинг сони сифати, мазмундорлиги.

Оила билан олиб борилаётган ишлар.

3. Талабалар турли ёш гуруҳларда нутқ ўстириш бўйича ишлар ахволини кузатадилар ва танишадилар. Бунда: гуруҳ хужжатлари, нутқ паспортини тузишни ўрганадилар, гуруҳларда болаларнинг нутқ активлиги - қайта ҳикоя қилиб бериш, сурат устида суҳбат, предметларни таърифлаш, ҳикоялар, турли эртақларни сўзлаб беришларини аниқлаш, болалар ҳикояларини ёзиб олиш, суратга олиш.
4. Талабалар мустақил равишда нутқ материалларидан (тез айтиш, топишмоқ, мақолалар) фойдаланиб дидактик ва ҳаракатли ўйинлар ташкил этадилар.
5. Кичик, ўрта, катта гуруҳларда нутқ ўстириш бўйича машғулотлар кузатадилар, кундалик жараёнларни мустақил равишда ташкил этадилар.

VII-Топширик. Мавзу: Турли ёш гуруҳларда болаларнинг нутқ маданиятини тарбиялаш устида ишлаш.

Мақсад: Болаларнинг нутқ активлигини ривожини бўйича маълумотлар олишни, бу ишларни яна такомиллаштириш йўлларини аниқлаш, машғулот ва ундан ташқари ишларда ташкил этиш шаклларини аниқлаш.

Иш мазмуни:

1. Талабалар нутқ ўстириш бўйича иш формаларини ўтказишда давом этадилар, товуш маданияти устида иш савиясини аниқлайдилар, машғулот ва ундан ташқари жараёндаги болаларнинг сўзлашув нутқи активлигини аниқлаш мақсадида суҳбатлар, яккама-якка иш шаклларидан кенг фойдаланадилар, луғат бойлигини белгиловчи хужжатни жиҳозлайдилар.

2. Талабалар қуйидаги гуруҳларда мустақил нутқ ўстириш машғулотларига тайёрланадилар ва ўтказадилар:
- а) кичик гуруҳда – 1 қисм: болаларга яхши таниш бўлган эртакни қайта ҳикоя қилиб бериш. 2-қисмда: товуш маданияти ўсишда машқ.
 - б) Ўрта гуруҳда – 1 қисм: ўйинчоққа қараб сўзлаш.
2 қисм: товуш маданияти устида ишлаш;
 - в) Катта ва тайёрлов гуруҳда – 1 қисм: суратга қараб ҳикоя тузиш; 2 қисм: товуш маданияти устида машқ.
- Талабалар машғулотни таҳлил қилиш жараёнида қуйидагиларга аҳамиятни қаратадилар:
- а) болаларнинг сўз-луғат бойлиги; б) товушларнинг соф-тўғри талаффуз қилиниши; в) нутқига; г) мазмундорлигига; д) турли ёш гуруҳларида болаларнинг сўзлашув нутқи бўйича малакаларига.
3. Талабалар кундалик жараёни, ўйин – дидактик ва сюжетли – ролли ўйинларни мустақил ташкил этиб бунда болаларнинг нутқини активлаштириши устида мустақил ишлайдилар.

VIII-Топширик. Элементар математик билимларини шакллантириш.

Мавзу: Мактабгача ёшдаги болаларда кўплик ва санок тўғрисидаги тушунчаларини ўстириш. Турли ёш гуруҳларида болаларнинг математик тушунчаларини шакллантиришда мустақил билиш ва ининг роли ва ўрни.

Мақсад: Талабаларга болаларнинг предметлар билан уларни бир-биридан фарқ қилишга, турли ёш гуруҳида сон-санок, кўплик тушунчаларини ривожлантириб, машғулот ва ундан ташқари жараёнларда болаларнинг мустақил ижодий тушунчаларини мустаҳкамловчи жараёнлар ташкил этиш.

Иш мазмуни:

1. Талабалар болаларга гуруҳ предметлари билан таъсир этиш кўникмаларини аниқлайдилар. Сон-санок тушунчаларини шакллантирувчи 2 та машғулот кузатадилар, математик тушунчаларини ўстириш бўлими бўйича ўқув жараёнини жиҳозланиши билан танишадилар.
2. Талабалар ўз гуруҳларида режим жараёнларида математика мазмунига мос бўлган дидактик ўйинлар ташкил этадилар. Тарбиячи томонидан болаларнинг математик тушунчаларини ўстирувчи жараёнларни кузатадилар.

IX-Топширик. Мавзу: Катталиқ ва шакл тушунчаларини шакллантириш.

Мақсад: Талабалар томонидан болаларнинг шакл ва катталиқ тўғрисидаги тушунчаларининг аниқлаш, мустақил равишда математика машғулотларини ташкил этиш ва ўтказишда ижодий топшириқлардан фойдаланиш.

Иш мазмуни:

1. Турли ёш гуруҳлардаги болаларнинг катталиқ, геометрик, шакл, уларни ўлчаш тўғрисидаги тушунчаларини аниқлаш.
2. Талабалар турли ёш гуруҳларда гуруҳ раҳбари ва методист-нинг тавсиясига биноан математика машғулотларини мустақил ўтказадилар.
Таҳлил вақтида болаларнинг билим тушунчалари даражасининг гуруҳлар бўйича такомиллашиб боришини аниқлайдилар, ижодий топшириқларни янада такомиллаштириш усул-йўллари аниқлайдилар.
3. талабалар турли кундалик жараёнларда математик ўйин турларидан фойдаланадилар.

X-Топширик. Тасвирий фаолият услубияти.

Мавзу: Мактабгача муассасасида тасвирий фаолият услубиёти бўйича ишларининг қўйилиши.

Мақсад: Талабаларни болалар боғчаси биносини бадий жиҳатдан жиҳозланишини баҳолай олишга, янада такомиллаштириш бўйича тавсияномалар беришга. Тасвирий фаолиятнинг турли жанрлари билан болалар билан ишлашда қўллаш усули билан талабаларни таништириш. Болалар боғчасида тасвирий фаолият бўлими бўйича:

- Бино ва иншоатларнинг жиҳозланиши;
- Педагогик жараённинг жиҳозланиши;
- Болаларнинг билим-малакаларини аниқлашга ўргатиш.

Иш мазмуни:

1. Талабалар боғча биносини гуруҳ хоналари ва педагогик жараённи бадий жиҳатдан жиҳозланишини таҳлил қиладилар ва баҳолайдилар.
2. Талабалар тасвирий фаолият бўйича машғулотни кузатадилар, миллий халқ асарлари билан танишадилар.
Болалар китобларни бадий жиҳатдан жиҳозланишини ўрганадилар.
3. Ўсимликлар, ҳайвонлар, қушларни кузатишни ташкил қиладилар. Табиат бурчаги ва ер майдончаларида турли ўйинларни ташкил этадилар.
4. Кузатган ва бажарган вазифаларни кундаликка қайд қилиш.

XI-Топшириқ. Тасвирий фаолият услубиёти.

Мавзу: Машғулот ва ундан ташқарида тасвирий фаолият бўйича ишларни ташкил этиш шакллари.

Мақсад: Тасвирий фаолият бўйича машғулотнинг тузилиши, турли ёш гуруҳларида усул-услуглар хусусиятларини аниқлаш. Дастур талаблари бўйича болаларнинг кўникма-малака ва билим савияларини аниқлай олишга ўргатиш.

Иш мазмуни:

1. Талабалар болаларнинг табиат бурчагида, расмли китобларни кўриш ва яқка расм чизишни кузатадилар.
2. Турли ёш гуруҳларида 3 та тасвирий фаолият бўйича машғулотни ташкил этадилар. Ўқитувчи ва методистнинг тавсияси билан таҳлил жараёнида машғулотнинг жиҳозланишига, унинг тузилиши ва хусусиятларига, қўлланилган усул-услуглар, болаларнинг кўникма малакалари, болалар ижодининг ўсиш хусусиятларига эътибор берилади.
3. Талабалар машғулотдан ташқари вақтда тасвирий фаолият бўйича ишларни ташкил этиш йўллари, шаклларини аниқлайдилар.
4. Кундалик жараён, кузатиш, ўйинни мустақил ташкил қиладилар.
5. Кузатиш ва ўз ишлари натижаларини кузатиш дафтарида ёзиб борадилар.

XII-Топшириқ. Талабаларнинг болалар билан мустақил ишлари.

Иш мазмуни: Куннинг 2 ярмида талабалар болаларни уйқудан уйғотишни, овқатланишини, кечки сайр ва ижодий уй ишларини ташкил этадилар. Турли кўнгил очар жараёнларни, ота-оналар билан суҳбатлар, мулоқатлар ўтказадилар.

Демак, талабалар юқоридаги топшириқларни тўғри, аниқ, намунали ташкил этган ҳоллардагина, ўз олдларига қўйган мақсадга тўла эриша оладилар.

АМАЛИЁТЧИ – ТАЛАБАНИНГ ИШ ҲУЖЖАТЛАРИ

1. Шахсий режа.
2. Кундалик дафтари.
3. Оқил машғулотлар ишланмалари ва қарорлари.
4. Қўрғазмалар қуроллари, қўлланилган мажмуасининг йиғиндиси.
5. Ўтказилган тарбиявий тадбирлар бўйича материаллар.
6. Тайёрланган маърузалар ва қарор, семинарда иштироки.

7. Гуруҳнинг 1 ойга мўлжалланган истиқбол режаси.
8. Таълим-тарбиявий иш режаси (ҳафталик, ойлик).
9. Психологик диагностика жадвали.
10. Гуруҳдаги болаларни психо-самантик ривожланиш рейтинг кўрсаткичлари.
11. Талабанинг ҳисоботи.

ПЕДАГОГИК КОЛЛЕЖДА ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

Ўзбекистон Республикасининг Таълим тўғрисидаги қонуни ва Кадрлар тайёрлаш Миллий Дастури – таълим тизими олдида улкан вазифаларни куйди. Республика Президенти ва ҳукуматимизнинг таълимни ривожлантириш, ёш авлодга жаҳон андозаларига мос равишда билим, иқтидор ва кўникмаларни бериш. Уларни она Ватанга, миллий истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш борасида кўрсатаётган доимий ғамхўрлиги туфайли таълим-тарбия ишларининг бугунги қиёфаси тубдан ўзгарди.

Эндиликда, Педагогика ва Психология факультети нафақат халқ таълими тизимига, балки Ўрта махсус – касб-ҳунар лицей ва коллежларга малакали кадрлар етказиб бермоқда. Бу масала – янгича фикрлай оладиган, халқимизнинг улкан меросларидан оқилона фойдалана оладиган, миллий истиқлол ғояларини ўз ҳаётий ва фаолиятига тўғри сингдира оладиган ходимлар тайёрлашдек долзарбдир.

Бу тизим долзарб вазифаларни муваффақиятли ҳал этиш педагог-ўқитувчилар тайёрлашнинг ғоявий-сиёсий, касб-кор маҳорат даражасини замон талаблари асосида юқори кўтаришни талаб қилади. бу эса Педагогика Университетлари талабалари-нинг малакавий-педагогик амалиётини янада такомиллаштириш, иш мазмунини тубдан янгилаш, сифат жиҳатдан янада яхшилашни тақозо этади.

Педагогика ва психология факультетининг мактабгача ва оилавий таълим бўлимида ўтказиладиган педагогик амалиёти битирувчи курс талабалари билан амалга оширилади.

Малакавий – педагогик амалиёти – Университет фаолиятининг принципини бўлган таълимни ўринли – ишлаб чиқариш амалиёти билан кўшиб олиб бориши амалда ҳал этишнинг қулай имконини беради. Педагогик амалиёт даврида талаба ижтимоий-сиёсий, педагогика ва махсус методикалар, руҳшунослик ва бошқа фанларни олган назарий билимларига мувофиқ, педагогик коллежда таълим-тарбия ишлари билан боғлиқ фаолиятда иштирок этиш суръатли педагогик кўникма-малакаларини эгаллаб борадилар, айна вақтда ўзининг педагогик фаолиятига қай даражада лойиқлигини, қобилятини, билимини синовдан ўтказадилар.

Педагогик коллежда ўтказиладиган амалиётини ташкил этиш қуйидаги босқичларда амалга оширилади.

Тайёргарлик босқичи. Бунда барча методикалар бўйича лаборатория ишларида талаба синов дарсларини ўтказадилар. Бу талабада: 1) Дарс жараёнини мустақил ташкил эта олиш каби кўникмаларни, мустақилликни таъминлайди. Бу вазифани тўлақонли амалга ошириш учун мактабгача соҳаси бўйича барча фанларнинг лаборатория ишлари - ҳам мактабгача таълим муассасасида, педагогик коллежда ўтказиш лозим. Бунинг учун дастур мазмунига ўзгартириш киритиш давр талаби. Чунки биз, педагогик коллеж ва лицей учун кадрлар тайёрламоқдамиз.

Педагогик коллежда амалиётнинг мақсади.

Талабаларни педагогик коллежи амалга ошириладиган ишлар мазмуни билан яқиндан таништириш, уларни ўқитувчиликка тайёрлашдан иборат.

- I. Педагогика коллежида ўтказиладиган педагогик амалиётнинг мазмуни:

- 1) Педагогика ва барча методикалар бўйича дарсларни ташкил этиш;
- 2) Педагогик коллежда олиб бориладиган маънавий-маърифий ишларга фаол қатнашиш ва ўтказиш;
- 3) Педагогика коллежи томонидан болалар муассасасида ўтказиладиган амалиётларига раҳбарлик қилиш;
- 4) Педагогика коллежида ўтказиладиган тадбир-анжуманларда фаол иштирок этишдан иборатдир.

II. Тайёргарлик босқичи даврида – талабалар дарс ишланмаларини тузишни ўрганадилар, педагогик амалиёт учун керакли иш ҳужжатларини, кўргазмали куролларни тайёрлайдилар. Бу босқичда – педагогика ва махсус методикалар ўқитувчилари талабаларни стандарт, ўқув дастурлари асосида дарс ишланмасини туза олиш каби тайёргарлик ишларини тушунтиришлари талабаларнинг назарий билимларини амалиётга қўллаш олиш каби интеллектуал қобилиятларини ўстиришлари лозимдир. Талабалар қайси педагогик коллежда амалиёт ўтказишларини, ўқув режа, ўқув дастурларини билишлари лозимдир.

III. Талабаларнинг педагогика, психология, барча мутахассислик фанларидан мустақил дарс ўтишлари босқичида: Авваломбор:

- 1) Ўқитувчиларнинг дарсларини кузатиш;
- 2) Ўзини ўқитувчиликка тайёрлаш. Педагогик маҳорат, педагогик ахлоқ-одоб-этика, нутқ маданияти фанларидан эгаллаган назарий билимларини дарс бериш жараёнида қўллаш олишни тарбиялаш;
- 3) мустақил дарс ўтишга киришиш, ўқитувчилик фаолиятига киришиш;
- 4) Дарс жараёнида янги педагогик технологияларни, дарс беришнинг ноанъанавий усулларидан, техника воситаларидан мақсадли фойдалана олиш каби кўникмаларини тарбиялаш;
- 5) Илмий-методик, манбаларидан фойдалана олиш каби ақлий фаолиятларини ўстириш;
- 6) Дарс бериш жараёнида аниқланган камчилик ва муаммоларни асосли равишда исботлашга ўргатиш, турли метод, усуллардан фойдаланиш;
- 7) Дарс ишланмаларини тузиш, кўргазмали куроллар, тарқатма материаллар тайрлашга ўргатиб борилади;
- 8) Гуруҳ ҳужжатларини ўрганиш (журнал, талаба шахсига доир ҳужжатлар).
- 9) Ўқитувчининг маҳоратини кузатиш, ўрганиш, талабалар билан яққамаякка ишлаш;
- 10) Дарсларни тўғри режалаштириш, кузатиш ва таҳлил қилишга ўрганиш;
- 11) Ўртоқларининг дарсини кузатиш ва улар ишга комиссия баҳо бера олишга ўргатиш;
- 12) Педагогик коллежи ички тартибга қоидаларни тўлиқ риоя қилиш.
- 13) Дарс таҳлилин қарорлаштиришга ўргатиш;
- 14) Дарснинг технологик картасини тузишга ўргатиш;

III. Маънавиймаърифий ишлар.

- 1) Коллеждаги маънавиймаърифий ишларни кузатиш, иш режасини ўрганиш;
- 2) Гуруҳ мураббийларининг иш режалари билан танишиш, ўрганиш;
- 3) Гуруҳ талабаларининг маънавий қифаларни ахлоқодоб даражаларини ўрганиш, кузатиш;
- 4) Талабалар билан суҳбатлашиш;
- 5) Белгиланган гуруҳда тарбиявий соатларни ўтказиш, кузатиш, талабаларнинг фаолиятларини ўрганиш, баҳолаш;
- 6) Гуруҳда талабаларнинг миллий истиқлол руҳида тарбиялаш, миллий мафқурани шакллантириш мақсадида давра суҳбати, кечалар, КВН уюштириш;

- 7) Намунавий тарбиявий очик тадбирларни ташкил этиш;
- 8) Талабаларнинг маънавиятини аниқлаш мақсадида тест саволлари анкета саволлари тарқатиш;
- 9) Бириктирилган гуруҳ талабаларига характеристика тузиш, индивидуал ишлаш;
- 10) Гуруҳни бадиий жиҳатдан жиҳозлашни ташкил этиш;
- 11) Гуруҳлараро мусобақалар ташкил этиш;
- 12) Маънавиймаърифий иш режасини тузишга ўргатиш, саехат ташкил этиш, гуруҳ мажлисини ташкил этиш.

IV. Мактабгача таълим муассасаларида ўтказиладиган амалиёт.

- 1) Талабалар педагогик амалити раҳбари сифатида коллеж талабаларини болалар боғчасидаги таълим-тарбиявий жараёнларни режалаштириш ва амалиётда қўллаш олишни ўргатадилар;
- 2) Талабаларга болалар жамоасини ва фаолиятини ташкил этиш ва уларга раҳбарлик, болалар ва ота-оналар билан мулоқатга киришиш йўллари ва усуллари ҳақидаги билим ва малакаларини такомиллаштириш;
- 3) Кундалик педагогик жараёнларни, машғулот, ўйинлар, меҳнат, сайр ва кечки соатларни мустақил ташкил эта олиш каби малакаларини ўстиришда амалий ёрдам кўрсатиш;
- 4) «Учинчи мингйилликнинг боласи» Дастурининг турли бўлимлари бўйича машғулотлар ишланмасини мустақил тузишга, режа мазмунини танлашда болаларнинг ривожланиш савиясини ҳисобга олган ҳолда мақсад қўя олишга, бажариш усул-услубларини танлай олишга ўргатиш;
- 5) тарбиячиликнинг маъсулияти, жавобгарлиги, маҳорати, тарбиячилик тарихи, одоби, намуна бўлиши, унинг маънавий қиёфаси қандай бўлиши тўғрисида уларга янги билимлар-тушунчалар бериш; Касбга йўналтириш бўйича суҳбат, семинар ташкил этиш;
- 6) муассасадаги тадбирларда фаол иштирокларини таъминлаш мақсадида кўғирчоқ театри, сахналантириш, очик кечалар, машғулотларда кўнгил очиш жараёнларида қатнашишларини таъминлаш;
- 7) Давлат талаблари асосида болаларни мактаб таълимига тайёрлаш ишларини ўтказишда малакали методик ёрдам бериш;
- 8) Тарбиячининг иш ҳужжатларини расмийлаштириш, олиб бориш тўғрисида маълумот бериш, ўргатиш;
- 9) Амлиет даврида ҳар бир талаба қуйидаги ишларни амалга оширади;
- 10) Мутахассислик фанлардан 8та, бунда мактабгача педагогика, нутқ ўстириш, тасвирий фаолият, мусиқа таълим методикаси ва назарияси, психология фанларидан дарс ўтказадилар.

УМУМИЙ АМАЛИЁТ РАЎБАРИНИНГ ВАЗИФАСИ

1. Мактабгача таълим муассасаси ва Педагогика коллежлар билан шартнома тузиш ва малакавий амалиёти тайёрлаш;
2. Амалиёт бўйича бошланғич ва якуний анжуман ташкил этиш;
3. Амалиёт даврида гуруҳ раҳбарлари ва ўқитувчи-методистларнинг фаолиятларини кузатиб бориш, керакли маслаҳатлар бериб бориш;
4. Амалиёт ўтказилаётган жойларга бориш, таълим-тарбиявий жараёнларни, шу машғулот, дарсларни кузатиш ва назорат қилиш;
5. Кафедра мудири, факультет декани ва университет амалиёт раҳбари, ўқув бўлими раҳбарларини очиқ тадбирларга иштирокини таъминлаш;
6. Амалиётни ўз вақтида бошлаш ва тугатиш;
7. Амалиётни фан ва техника ютуқлари, янги педагогик технологиялар асосида ўтказилишини таъминлаш ва назорат қилиш;
8. Гуруҳ раҳбарлари ва ўқитувчи-методистларнинг иш режаларини тасдиқлаш;
9. Талабалар ва гуруҳ раҳбарлари давоматини доимо назорат ўтказиш;
10. Педагогик амалиёт бурчагига методик тавсиялар ишлаб чиқиш;
11. Амалиёт ўтказилган муассасалар ўқитувчи ва тарбиячиларини меҳнатга ҳақ тўлашни ўз вақтида амалга ошириш;
12. Малакавий амалиёт юзасидан кафедра, факультет ва Университет амалиёт раҳбарига ҳисобот тайёрлаш;

МАЛАКАВИЙ ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТДА ГУРУҲ РАЎБАРИНИНГ ВАЗИФАСИ

- 1) Амалиёт ўтказиладиган педагогик коллеж билан шартнома тузиш, амалиётнинг дастури ва вазифалари ҳақида коллеж раҳбарияти ва ўқитувчиларни таништириш. Малакали кадрлар тайёрлаш ишида коллеж жамоасининг вазифалари ва мажбуриятларини тўғри тушунтириш;
- 2) Лаборатория машғулотлари, битирув ишларининг тажриба-синов ишларини ўтказишда коллеж ўқитувчиларини жалб этишни мақсадли йўл-усулларни ишлаб чиқиш;
- 3) Амалиёт жараёнида талабаларни гуруҳларга ва ўқитувчиларга бириктириш;
- 4) Намунали ва очиқ дарсларни ташкил этиш;
- 5) Методистлар билан ҳамкорликда дарслар жадвали, ўтказиладиган тадбир-вазифаларни белгилаб олиш ва иш режасини тузиш;
- 6) Талаба ва методистлар фаолиятига жавобгар шахс сифатида назорат ишларини ташкил этиш;
- 7) Талабаларнинг педагогик коллеждаги тўлақонли ишларини ташкил этишда методистларга методик ва амалий ёрдам кўрсатиш;
- 8) Методистлар фаолиятини режа асосда ташкил этиш ва назорат қилиш;
- 9) Талабаларни шахсий режа ва бошқа иш ҳужжатларини тузишни таъминлаш ва талабалар фаолиятини назорат қилиб туриш;
- 10) Методистлар талабалар билан биргаликда коллежда амалиёт бурчагини ташкил этиш, синов-очиқ дарслар жадвалини тузиш ва уларни назорат қилишни йўлга қуйиш;
- 11) Амалиёт жараёнда ўз вазифасини бажармаётган методист ва талабаларни огоҳлантириш, тартибга чақириш ва жазолаш;
- 12) Педагогик амалиётга бағишланган бошланиш ва якуний конференцияни ташкил этиш;

- 13) Университет амалиёт раҳбари билан алоқа ўрнатиш тадбир ва очик дарсларга таклиф қилишни таъминлаш;
- 14) Кафедра мудир ва факультет декани олдида амалиётни бориши ҳақида маъмулот бериб бориш;
- 15) Якуний ҳисобот тайёрлаш. Камчиликларнинг олдини олиш чораларини кўриб чиқиш.
- 16) Талабаларга шахсий регия ва кундалик дафтари юритишда амалиёт ердан кўрсатиш, уларни ўз вақтида тасдиқлаш;
- 17) Ҳар бир дарснинг янги педагогик технологиялар ва техника воситалари билан ўтказиш таъминлаш ва назорат қилиш;
- 18) Маънавий-маърифий ишларни бажарилиши услубидан назорат ўрнатиш;
- 19) Амалиётга сабабсиз иштирок этмаётган талабаларни аниқлаш ва услубият раҳбари хабар бериш;
- 20) Педагогик коллежда «Амалиётчилар бурчаги»ни ташкил этишга раҳбарлик қилиш;
- 21) Якуний анжуманга талабаларни ва кўргазмани тайёрлаш;
- 22) Малакавий-амалиёт юзасидан Ҳисобот бериш;
- 23) Талабаларни рейтинг мезонлари асосида методистлар билан биргаликда баҳолаш.

ЎҚИТУВЧИ – МЕТОДИСТЛАРНИНГ ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТИ ДАВРДАГИ АСОСИЙ ВАЗИФА ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ

- 1) Ҳар бир фан ўқитувчи-методистлари бириктирилган талабалар билан дарс ишланмаларини биргаликда ишлаб чиқадилар, тасдиқлайдилар ва дарс жараёнини кузатиб, талабани баҳолайдилар;
- 2) Дарснинг дидактик қоидалари, принципларига ва замон талаблари даражасида ўтказишни таъминлайдилар;
- 3) Фан бўйича стандарт асосида, ўқув дастурига мос равишда дарслар ишланмасини ишлаб чиқишни талабаларга ўргатадилар;
- 4) Ҳар бир дарснинг кўргазмали қуроллар, янги педагогик технологиялар, техника воситалар билан ўтказишни ташкил этадилар;
- 5) талабаларда ўқитувчилик фаолиятга нисбатан қизиқиш – интилишни ўстириш;
- 6) Ҳар бир дарснинг миллий мафкурамиз, истиқлолимиз ғоялари асосида ўтилишини таъминлаш;
- 7) Очик дарслар жадвалини умумий раҳбарга ўз вақтида топшириш;
- 8) Дарсни кузатиш ва таҳлил қилиш ва уларни қарорлаштиришни ўргатиш;
- 9) Талабаларга маслаҳат кунларини ташкил этиш;
- 10) Амалиёт жараёнида талабалар билан яқиндан муносабатда бўлиш, уларнинг фикрларини ҳисобга олиш, нотўғри фикрларини исботлаб бериш, педагогик такт-ахлоқ-одоб меъёрлари асосида ишларни ташкил этиш;
- 11) Иқтидорли талабаларни аниқлаш ва уларни рағбатлантириш, улар билан мунтазам ишлаш;
- 12) Ишдаги ижобий ва салбий томонлар муаммолар тўғрисида умумий амалиёт раҳбарига хабардор қилиш;
- 13) Талабалар фаолиятни ҳолисона баҳолаш;
Малакавий педагогик амалиёт даврида талабаларда ўқитувчилик касбига нисбатан қизиқиш, интилиш, жавобгарликни ҳис қилиш, гуруҳни бошқара олиш, тарбиявий соатларни ташкил қила олиш, ўзини тута олиш, ўз устида ишлаш каби қобилиятлар тарбияланади.

АМАЛИЁТ ДАВРИДА ТАЛАБАНИНГ МАЖБУРИЯТЛАРИ

1. Мактабгача таълим муассасаларида амалиёт ўтказиш учун керакли иш ҳужжатларини (машғулот ўтказиш учун режа-конспект ҳар бир тарбия бўйича, жиҳозлар, қўлланмалар, таълим-тарбиявий иш режа)сини тайёрлаш-талабга мувофик.
2. Мактабгача таълим муассасасида амалиёт ўтказиш учун оқ халат, хонада кийиладиган оёқ кийимда бўлиши.
3. Амалиётга ўз вақтида бориши, берилган вазифа ва топшириқларни оғишмай бажариши.
4. Мактабгача таълим муассасаси ички тартиб қоидаларига тўла риоя қилиши ва мактабгача таълим муассасаси жамоаси билан ҳамкорликда ишлаши ва мулоқатда бўлиши лозим.
5. Режалаштирилган педагоги жараёнини ўз вақтида, кўргазмали материаллар ёрдами ўтказилиши, тасдиқланган режа асосида ишлаши.
6. Сабабсиз амалиётга бора олмаса муассасани олдиндан огоҳлантириш.
7. Очiq машғулотлар ва тадбирлар жадвалини 3 кун мухлат ичида амалиёт раҳбарига топшириш.
8. Иш вақтида болаларни назоратсиз, ёлғиз қолдирмаслик, доимо болалар олдида бўлиши.
9. Университет ўқитувчилари ва амалиёт раҳбари билан узвий алоқада бўлишлари.
10. Амалиёт бўйича иш ҳужжатларини, кўргазмали қуролларни топшириш.

Изоҳ; Амалиётдан баҳоланмаган талабалар кейинги амалиёт турига киритилмайди.

ШАХСИЙ РЕЖАНИНГ ТАХМИНИЙ ЖАДВАЛИ

Талабанинг исми, фамилияси. Курси
 Амалиёт раҳбарининг исми, фамилияси Муддати
 Тасдиқлайман
 Имзо
 «__» _____ 200_ й.

№	Режалаштирилган ишлар мазмуни	Муддати	Бажарилганлиги ҳақида маълумот
1	Масалан. Бошланиш анжумани	Тахминан 13.02.2005 й	Ўтказилди
2	Мактабгача таълим муассасаси билан танишиш	14.02.2005 й.	
3	Гуруҳдаги таълим-тарбиявий ишларни кузатиш, ўрганиш	14.02.2005 й.	

КУНДАЛИК ДАФТАРИНИНГ ТАХМИНИЙ ЖАДВАЛИ

1-саҳифа - Низомий номли ТДПУ – амалиёт раҳбари томонидан тасдиқланганлиги.
 2-саҳифа – Мактабгача таълим муассасаси раҳбари, педагогик ходимлари ҳақида маълумот.

Число	Бажариладиган ишлар мазмуни	Тахминан	Таклиф	ва
-------	-----------------------------	----------	--------	----

	ва тури		мулоҳазалар
	Фикрлар қисқа ва аниқ ёзилади.		

МАШҒУЛОТЛАР ИНЛАШМАСИ

Машғулот тури, қайси методикадан. қайси гуруҳда талабанинг исми, фамилияси. Амалиёт раҳбарининг исми, фамилияси.

1. Машғулот мавзуси
2. Машғулот мақсади
3. Машғулот тузилиши
4. Жиҳозланиш
5. Машғулот баёни, тўлалигича
6. Саволлар

Машғулот ишланмаси оқ қоғозга ёзилади, ҳар бир саҳифаси номерланади ва ўтказиш вақти (дақиқаси) белгиланади.

АМАЛИЁТ РАЎБАРИНИНГ ҲИСОБОТ ШАКЛИ

1. Кафедра номи. Амалиёт раҳбарининг исми, фамилияси. МТМнинг номи, номери.
2. Талабалар сони, шундан педагогик амалиётдан ўтган талабалар сони, (руйхати ва сабаби аниқ кўрсатилади).
3. Амалиёт ўтказилган МТМни амалиётга тайёргарлик даражаси, ўқув-тарбиявий ишларнинг умумий аҳволи (моддий техника таъминоти, педагогик ходимлар таркиби).
4. Амалиёт раҳбари томонидан МТМни амалиёт ўтказишга тайёрлаш ишлари нималардан иборат бўлди?
5. Амалиётни I-II-босқичларини сифатли ўтказишга факультет ва кафедра аъзолари томонидан кўрсатилган амалий ёрдам ва тадбирлар.
6. Талабаларнинг педагогик амалиётга тайёргарлиги, унинг «Учинчи мингйилликнинг боласи» - таянч дастури ва ихтисослик фанларини билиш даражаси, таълим-тарбиявий жараёнларни ташкил этиши ва ўтказишдаги билим, кўникма ва малакаси.
7. Талаба-амалиётчи томонидан ўтказилган машғулот, тарбиявий-методик ишларнинг қисқача тавсифи, жиҳозланганлиги, дастур талабларига мос келиши, илмий-педагогик даражаси, замон талабларига мос келиши, қўйилган мақсадга эришишдаги самарадорлиги.
8. Машғулот ёки тадбирларни ўтказишда талаба қандай қийинчиликларга учради (ўқув материалларни пухта ўзлаштирмаганлиги, педагогик ва методик жиҳатдан тайёрмаслиги . . .).
9. Психология, гигиена кафедралари томонидан олиб борилган ёрдам ва раҳбарлик иши юзасидан қисқача маълумот
10. Ўтказилган таълимий, тарбиявий ишлар, мавзули кечалар ва унда ўқилган маърузалар мавзунинг рўйхати (аниқ кўрсатилиши керак).

II. Умумий маълумот

1. Талабанинг сони
2. Техник воситалари орқали ўтказилган машғулотлар сони.
3. Талабаларнинг тарбиячилар машғулотларига қатнашиш ва машғулотлар сони.
4. Ўртоқларининг машғулотларида қатнашишлари ва уларнинг сони.
5. Ўтказилган тарбиявий тадбирларнинг номи ва сони.

6. Ташкил этилган саёхатлар мазмуни ва сони.
7. Ўтказилган кечалар мазмуни ва сони.
8. Ташкил этилган учрашувлар мазмуни ва сони.
9. Тарихий масканларга боришни ташкил этиш ва унинг мазмуни ва сони.
10. Педагогик амалиёт юзасидан сизнинг фикр, мулоҳаза ва таклифларингиз (амалиётни ташкил этиши ва мазмуни жиҳатдан).

ЯКУНИЙ КОНФЕРЕНЦИЯГА ТАЛАБАЛАР ТОМОНИДАН КЎРГАЗМАЛИ- ВИСТАВКА ТАШКИЛ ЭТАДИЛАР

Кўргазмани ташкил этишда ҳар бир гуруҳ сардори шахсан жавобгардир.

КЎРГАЗМАГА ҚУЙИДАГИЛАР ТАҚДИМ ЭТИЛАДИ

1. Талабалар томонидан тайёрланган кўргазмали қуроллар қўлланмалар ва ўйинчоқлар.
2. Энг мазмунли маърузалар, машғулотлар ишланмалари.
3. Энг намунали кўнгил очиқ тадбирлари, сайр ва кечки сайрлар ишланмалари.
4. Болаларни ижодий ишларидан намуналар (қўл ишлари. Расм ва х.к.).
5. Фотосурат, магнитофон ёзувлари, видео тасмаси;
6. Амалиёт жараёнида тайёрланган деворий газеталар, альбом ва х.к.
7. Яқуний конференцияда талабалар амалиёт юзасидан сўзга чиқадилар.
8. Рейтинг дафтарга ва қайдномалари жиҳозлайдилар.

АМАЛИЁТЧИ-ТАЛАБАЛАРНИНГ ТАХМИНИЙ ҲИСОБОТИ ЖАДВАЛИ

1. Талабаларнинг исми, фамилияси.
2. Амалиёт ўтказилган МТМ муассасасининг номи, номери. Гуруҳ тарбиячининг исми, фамилияси.
3. қўйилган мақсад ва вазифаларни қай даражада бажарилгани, ютуқ ва камчиликлар (талаба ўз фаолияти юзасидан қисқача маълумот беради).
4. Амалиёт ўтказишга талабанинг тайёргарлиги қандай бўлди, қайси масалалар бўйича муаммолар туғилди. (аниқ кўрсатилиши лозим).
5. Амалиёт сизга нималарни ўргатди ва қандай кўникма-малакалар эгалланди?
6. Амалиёт даврида болалар билан қандай кўнгил очиш тадбирларини ўтказдингиз?
7. Таълим жараёнида қандай техник воситалардан фойдаландингиз? (кўрсатиб ўтинг).
8. Таълим-тарбия жараёнида янги педагогик технологиянинг қўлланиши, самарадорлиги ва натижасини изоҳланг?
9. Ота-оналар билан олиб борилган ишлар ва натижалари (яккама-якка суҳбатлар, маслаҳатлар, ота-оналар кенгашига маърузалар).
10. Давлат талабларини гуруҳларда бажарилиши ва бу борада олиб борилган ишлар.
11. Гуруҳ ва МТМга қандай методик ёрдам кўрсатдингиз? (аниқ кўрсатинг).
12. Педагогик амалиёт юзасидан сизнинг фикр-мулоҳаза таклифларингиз (амалиётнинг ташкил этилиши ва мазмуни жиҳатдан)

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ МУАССАСАСИ ХОДИМЛАРИНИНГ АСОСИЙ ВАЗИФАЛАРИ.

1. Малакавий-педагогик амалиёт учун мактабдаги таълим муассасасини тайёрлаш;
2. Мудира талабалар учун методист ва тарбиячилар билан суҳбат ташкил этиш;
3. Талабаларни энг намунали гуруҳларга тақсимлаш;
4. Амалиёт даврида талабаларга керакли -----ёрдам кўрсатиш;
5. Таълим-тарбиявий иш режасини тузишда ва ўтказишда малакали ёрдам кўрсатиш;
6. Педагогик кенгаш, семинар ишлар билан талабаларни таништириш;
7. Болалар ва ота-оналар билан ишлашда талабаларга амалий ёрдам кўрсатиш;
8. Учинчи мингйилликнинг ----- дастури асосида машгулотларни ташкил этилишни таъминлаш;
9. Талабаларни, болаларни мактаб таълимига тайёрлаш ишлари билан таништириш;
10. Ҳар бир талабага тавсифнома бериш.

ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

Педагогик амалиёт олий таълим муассасаси тасдиқлаб берган. Ўқув режасига мувофиқ равишда ташкил этилади.

Педагогик амалиётнинг умумий раҳбарини кафедра томонидан тасдиқланади. Умумий раҳбар амалиёт ўтказиладиган муассаса ва педагогик коллеж билан шартнома тузади. Тузилган шартномада томонларнинг мажбуриятлари, вазифалари, ўтказиш муддати, курси, бўлими, амалиёт тури, аниқ кўрсатилиши лозим.

Педагогик амалиётга чиқишга тайёргарлик, лаборатория амалиётларини самарали, мақсадли ўтказиш билан боғлиқ.

Талабалар лаборатория амалиёт даврида – педагогик амалиётга керакли бўлган хужжатларни, кўргазмаларни қуроллар ва кўп ишлари тайёрланади.

Педагогик амалиёти бўйича бошланиш ва якуний анжуманларига амалиётнинг гуруҳ раҳбарлари, ўқитувчи-методистлар, психология ва гигиена кафедраси ўқитувчилари иштирок этадилар.

Умумий раҳбар педагогик амалиётнинг мақсади, вазифалари ва ҳар бир жавобгар шахсларнинг мажбуриятлари, иш вазифалари ҳақида тушунча беради.

Ўқитувчи-методистлар, психология ва гигиена ўқитувчилари амалиёт даврида талабаларни ўз фанлари бўйича бўладиган ишлари билан таништирадилар.

ПЕДАГОГИК АМАЛИЁТИГА ҚАТНАШАДИГАН ЎҚИТУВЧИ-МЕТОДИСТЛАР АЖРАТИЛАДИГАН СОАТЛАР ТАҚСИМОТИ

1. Мактабгача педагогика – 4 соат
2. Табиат методикаси – 2 соат.
3. Тасвирий фаолият методикаси ва устахонаси – 4 соат.
4. Мусиқа методикаси – 2 соат.
5. Нутқ ўстириш услубиёти – 2 соат.
6. Элементар математика методикаси – 2 соат.
7. Жисмоний тарбия методикаси – 2 соат.

8. Мактабгача муассасалардаги амалиёт раҳбарлик – 4 с.
9. Маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш – 2 соат.

ПЕДАГОГИК КОЛЛЕЖДА ДАРСНИ КУЗАТИШ ВА ТАЎЛИЛ ҚИЛИШ ЖАДВАЛИ

1. Дарсга ўқитувчининг тайёргарлиги (дарс ишланмаси ва тасдиқланганлиги, кўргазмали қуроллар ва тарқатма материаллар мавжудлиги), жиҳозланиши.
2. Дарснинг бориши – а) дарснинг таълимий; б) тарбиявий; в) ривожлантирувчи аҳамиятини назарий ва амалий жиҳатдан ёритилиши.
3. Дарсда қўлланилган асосий усул, услублар – педагогик ва инновацион ахборот технологиялар.
4. Ўқитувчининг ўқувчилар билан муносабати, нутқи, одоби ва уларни фаоллаштириш усуллари.
5. Дарсда вақтдан унумли фойдаланиш мустақил ишларни ташкил этиш (уй вазифаларни текшириш ва вазифа бериш).
6. Ўқувчилар билими ва фаолиятини ҳолисона баҳолаш.

Педагогик коллежда дарс жараёнини режалаштириш қуйидаги намунавий нусха асосида ташкил этилади.

ДАРС РЕЖА – МАТНИНИНГ УМУМЛАШГАН ТУЗУЛМАСИ

Сана _____ Гуруҳ _____

Дарснинг тартиб сони _____

Дарс мавзуи _____

Дарснинг мақсади ва вазифалари:

А) таълимий _____

Б) тарбиявий _____

В) ривожлантирувчи _____

Дарснинг тури _____

Дарсда қўлланиладиган асосий методлар _____

(дарсинг ҳар бир элементи учун ажратиладиган вақт, янги материални баён қилишнинг режаси ва усуллари, ўқувчиларга бериладиган саволларнинг аниқ ифодалари, мустақил ўрганиладиган дарслик бетлари, дарсликда бўлмаган масалалар ва машқларнинг матнлари).

Уйга вазифа _____

_____ (табақалаштирилган уй топшириқлари)

Дарс яқунлаш _____

_____ (бажарилган ишлар тўғрисида хулосалар)

Ўзбекистон Республикаси Олий ва Ўрта махсус таълим вазирлигининг 1999 йил 8-июн 194-сонли буйруғи билан тасдиқланган «Олий таълим муассасаларида талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолашнинг рейтинг тизими тўғрисидаги намунавий Низом»га мувофиқ Университет ўқув бўлими томонидан ишлаб чиқилган «Талабалар билимини рейтинг тизими асосида баҳолашни амалга ошириш» йўриқномаси асосида талабаларнинг педагогик амалиёт жараёнидаги билими қуйидаги мезон асосида баҳоланади.

ПЕДАГОГИК-АМАЛИЁТНИ БАЎОЛАШ МЕЗОНИ

Педагогик амалиёт 4 ҳафта давом этади.

Ҳафтада 6 – иш куни, ар куни 6 соатдан.

Юқори балл –

Саралаш балла –

Жорий назорат:

1. Талабанинг шахсий иш режаси ва кундалик дафтари –
2. Гуруҳ истикбол режасини тузиш –
3. Машғулот ва дарс режасини тузиш –
4. Кун тартиби жараёнларни ўтказиш ишланмалари –
5. Ҳафталик иш режаси –
6. талабанинг давомати, ўз ишига муносабати ва маъсулияти –

Оралик назорат:

1. Кундаликни юритишни мақсадга мувофиқлиги –
2. Ўртоқларининг дарс ва машғулотларида қатнашиш ва унинг таҳлили –
3. Очиқ дарс ва машғулотлар ўтказиш даражаси –
4. Ота-оналар мажлиси, кўрсатилган маслаҳатлар –
5. Синф мураббийси сифати ўтказган маънавий-маърифий соатлар –

Яқуний назорат:

1. Талабанинг методик ишлардаги фаоллиги (педагогик кенгаш, семинар, ишларига маърузалар тайёрлаши, битирув иши мавзуси бўйича).
2. Кеча, тадбирлар ва саёҳатлар ташкил этишдаги фаоллиги –
3. МТМ ва педагогик коллеж учун кўрсатилган амалий методик ёрдам –

4. Гуруҳ учун кўргазмали қуроллар –
5. Талабанинг ҳисоботи –
6. Анжуманга қатнашиши -

